

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

68. Aliæ opiniones afferuntur circa recitationem Officij divini. Et primò quæritur, an in matutinis Vigiliæ Nocturnæ plusquam per triginta horas inter se sine causa absque lethali culpa dici possint, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

nonem quam olim docui. Assentior tamen Leandri differenti *questione 23*. Me citato, finita hora secunda post meridiem, dicitur Vesperis, & Completorio, posse statim recitari Matutinum, & Laudes sequentis diei. Et hanc sententiam docet etiam Quintanadueñas in *Theol. moral. tom. 1. tract. 7. Simul. 2. n. 1*. Nec displicet id, quod firmat *quest. 5. in alia Ref. carum annotatiōis*, Et pro *ult. contento à verf. Nec displicet. huius §. supra in Ref. fol. 59. Re. spondeo ad mediū, verf. Sed an, &c. Et pro anticipacione Horarum contenta à lin. 4. huius §. vt. Nec deferam, infra in Ref. 72. §. sed eius ad lin. 3. & in alio §. eius not.*

5. Nec deferam hic etiam pro curiosis obseruare, sapientissimum Dicastillum de *Sacram. tom. 1. tract. 4. diff. 10. dub. 6. num. 160*, adducere aliquas rationes firmantes, anticipationem Horarum Canonice- rum absque vlla iusta causa neque peccatum veniale esse. Nam omne actionis peccatum, aut omissionis est, aut commissionis, id est, vel contra præceptum affirmatiuum, vel contra negatiuum: vltimus debet posse assignari tempus, vel instans, in quo committatur. Atqui peccatum hoc, quod dicitur esse in anticipacione, nec omissionis esse potest, nec commissionis, nec assignari potest, quando committatur: ergo nullum est. Huius syllogismi maior est omnino certissima: mihi video efficaciter probare. Nam si loquamur de illo tempore, in quo anticipo, nec commissionis peccatum committo, nec omissionis: non quidem commissionis contra aliquod præceptum negatiuum; quo mihi præcipitur. Ne dicas hoc tempore istas preces; nec enim mihi prohibetur orare eas potius, quam alias: ergo dicendo illos, non pecco peccato commissionis: multo minus tunc pecco peccato omissionis: tunc quia dicere illas preces, non est omisso, vt patet; tunc quia nullum habeo præceptum dicendi tunc alias; cum quibus hæc sint impossibiles: ergo nullum tunc committo peccatum. Postea verò, quando adest tempus congruens illis precibus; nulla est obligatio dicendi illas, supposito, quod iam antea dixerim, vt omnes concedunt: nullum ergo apparet peccatum. Sed si hæc opinio esset admittenda, aliqui ex multis peccatis venialibus immunes essent. Verum quia Pater Dicastillus non vult aliquid circa præsentem difficultatem definire; neque ego definiam; sed communi sententiæ adhaerendum esse puto.

RESOL. LXVII.

Quæritur, an aliquis peccet mortaliter, si Officium Diuinum recitet cum notabili interruptione inter Psalmos eiusdem Horæ, vel Nocturni, vel inter ipsos Psalmos?

Et quid, si sine iusta causa interruptio duret per vnâ, aut duas horas? Ex part. 2. tractat. 12. Ref. 4.

Sup. conten- to in hac Ref. lege la- tam doctri- nam Refol. seq. & signa- ter §. 1. & 2. & alterius §. eius not. & si placet vide in t. 8. tr. 4. Ref. 47. & §. eius an- not.

1. Affirmatiue nonnulli respondent: dicunt enim, si interruptio sit notabilis, & ad longum tempus, & sine causa, esse peccatum mortale, nisi repetatur postea Officium. Et ratio præcipua, quam adducunt, est ista: Vnitas vnusculiusque Horæ pertinet ad solemnem ritum, & formam præscriptam in his Horis recitandis: sed hæc vnitas tollitur, vel multum minuitur per talem interruptionem, ergo, &c.

2. Secundo, per talem interruptionem priores, & posteriores Psalmi non efficiunt vnâ orationem, & vnum officium Diuinum; & consequenter ex illis patribus sic interruptis non constituitur Officium Vesperarum, Completorij; &c. ergo, &c. Et ita hanc sententiam sustinent, Nauarr. de oratio-

nes, cap. 16. num. 75. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. c. 24. numero 10. Azorius part. 1. lib. 10. cap. 8. questio. 5. Vasquez Opusc. de beneficiis, capite 4. §. 1. dub. 6. num. 109. Reginaldus tom. 2. lib. 18. cap. 12. sect. 4. num. 162. Squillante de oblig. Cler. part. 1. dub. 15. num. 48. Molfesius in summ. tom. 1. tract. 5. cap. 2. num. 38. Ragucius de Officio Canonicorum in choro quest. 14. num. 4. Paulus Comitulus in respons. mor. lib. 1. quest. 66. num. 2. Ioan. de la Cruz in direct. conf. part. 4. Præcep. 3. art. 3. dub. 4. conel. 2. in fin. Homobonus de exam. Eccl. part. 1. tractat. 4. cap. 4. questio. 39. Carolus Macigni de Horis Can. cap. 87. num. 12. & alij.

3. Sed mihi contraria sententia, semper vifa est etiam probabilis. Dico igitur, quanquam interruptio sit magni spatij, & facta sit sine iusta causa, non esse peccatum mortale non repetere recitata, & incipere ab initio, sic Fernandez in suo exam. Teol. part. 3. cap. 13. §. 7. num. 5. Aragon. in 2. 2. questio. 83. artic. 12. in fin. Rodriguez tom. 1. cap. 145. conclusione 3. numer. 3. Vegha in summ. tom. 1. cap. 128. cap. 22. Zanardus in suo directorio, part. 1. cap. 23. in explicatione tertij Præcepti, fol. mibi 624. Ledelma in summ. part. 2. tractat. 9. capite 1. fol. mibi 522. & tandem Barbosa in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 41. cap. 9. num. 17. Layman in Theol. mor. lib. 4. tractat. 1. cap. 5. num. 6. Villalobos in summ. tom. 1. tractat. 24. dubio 11. numero 4. & Lessius lib. 23. cap. 37. dub. 10. num. 57. Nam, vt obseruat Caietanus vers. quando Horæ, §. quod ad quartum, in istis circumstantiis, si deficiat, quod incurri peccatum graue: quia non pertinent ad substantiam materiæ præceptæ. Et idem si interruptio duret per vnâ, aut duas horas, manet tamen substantia precum, quia singuli Psalmi, vt notat Lessius, imò singuli penè versiculi per se habent suum pondus, & significationem completam, & sunt per se peccato, vel laudatio, vel sententia, non habens cum aliis necessariam connexionem.

4. Si igitur aliquis persolueret Diuinum Officium cum magna interruptione, & sine iusta causa, non eum condemnarem de peccato mortali. Salua semper, &c.

RESOL. LXVIII.

Alia opiniones afferuntur circa recitationem Officij Diuini; Et primo quæritur, an in Matutino Vigilia Nocturna plus quam per triginta horas inter se sine causa, absque lethali culpa dici possint, & ita recitantes Diuino Officio, & præcepto satisfacere valeant, & non teneantur repetere die sequenti Vigiliam Nocturnam, vel Vigiliam Nocturnam, quas ab hora secunda diei antecedentis recitauerunt.

Et an hoc admittatur non solum de magna Nocturnorum inter se, sed etiam interruptione inter Psalmos, & alias eiusdem horæ partes.

Et supponitur; quod aliqui admittunt posse singula Matutini Nocturna seorsim per aliquod tempus absque lethali culpa recitari; puta, quod fieri possent intra spatium trium horarum.

Secundo, an Lektionen in Matutino diuidi possint à Psalmorum recitatione per quocumque temporis spatium, etiam à secunda hora post meridiem vnus diei ad vndecimam noctis diei sequentis sine culpa lethali.

Tertio, an ille, qui per errorem, aut obliuionem die

Festo duplici, vel semiduplici die proprio non recitatur, recitare possit de eo die prima non impedita officio nouem Lectionum.

Secundum quod faciendum est, si hodie recitatur de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat.

Et quid, si roges de quo recitandum sit in die huius Sancti, vel Festi, de quo iam anticipatè recitatum est.

Quarto docetur, posse Mendicantes, & qui illorum privilegiis gaudent, celebrare Missam, & Officium recitare de Sanctissimo Sacramento in quintis Feriis etiam Aduentus, & Quadragesima.

Et etiam celebrare, & dicere Officium Conceptionis Beatae Virginis in Sabbatis nouem lectionibus non impeditis, & hac omnia procedere quoad Moniales omnes iam exemptas, quam non exemptas, sed sub Episcoporum regimine viuentes.

Quinto queritur, an insitui possit Capellania, qua sit vere beneficium Ecclesiasticum cum condicione expressa a Fundatore, ut Capellanus non teneatur dicere officium recitare?

Sexto queritur, ut quis possit recitare Matutinum post vesperam nullam specialem causam requiri praeter necessitatem, quia hoc est factus pro causa.

Tandem obseruatur posse Horas Canonicas aliquae culpa venialis dici etiam in laicis, ubi venter exoneratur, Ex p. 10. 11. & Misc. 1. Ref. 17.

¶ Dicitur, & amicus Pater Quintanaduenas in Theol. moral. tom. 1. tract. 8. §. 1. quod quatenus in matutinis Vigiliis nocturnae plura quam per triginta horas inter se, sine iusta causa, absque lethali culpa, diuidi possint; & ita Recitantes Diuino Officio, ac praecipuo satisfacere valeant: Et supponit Matutinum cum Laudibus sequentis diei secunda hora post meridiem recitari posse. Supponit etiam, quod vltima ad horam noctis duodecimam diei sequentis includitur, recitandi Horas praecipuum implet potest, ex communiore ferè Doctorum sententia. His suppositis, respondet, non peccare lethaliiter eum, qui nocturna praedicto modo diuideret, hoc est per triginta horas inter se, etiam sine vlla causa, nec tenentur repetere die sequenti Vigiliam nocturnam, vel nocturnas Vigilias, quas ab hora secunda diei antecedentis recitauit. Probo ex sententia Doctorum assertentium, interruptionem etiam magnam, & sine causa, non esse lethalem, nec repetendum quod antea fuerat recitatum, sed solum veniale; quia verè tunc quoad substantiam adimpletur praecipuum; & licet sit magna interruptio, est eadem hora continuata moraliter propter intentionem, quae habetur, supplendi quod desit intra eundem diem. Et hanc doctrinam num. 7. sed etiam de interruptione inter Psalmos, & alias causas Horae patet, quia per intentionem eas continuandi, potius recitatur cum aliis postea recitandis moraliter vniuntur. Sed cum admittant alij posse sineritate, absque lethali culpa, purat hoc fieri posse in spatio trinum horarum Elcobar, tract. de Horis quae 4. & Nauatus de Orat. cap. 5. num. 64. Idem Quintanaduenas singul. 3. docet Lectionem per quodcumque temporis spatium, etiam a secunda hora post meridiem vsus diei, ad vndecimam ratione adducta, & Doctoribus, qui magnam etiã in Psalmos eiusdem Horae interruptionem veniale esse concedunt, maior enim connexio datur, & ma-

ior vnitas moralis debet dari inter versus eiusdem Psalmi, quam inter Psalmos Nocturnorum & Lectiones, haec enim respectu Psalmorum sunt velut quid eterogeneum, & versus illorum inter se sunt velut quid homogeneum. Nec ait, obstat dicere, Psalmos, vt sic, sine vlla relatione ad Lectiones & Orationes, non esse Officium Diuinum, esse verò cum relatione ad illas; nam cum qui Psalmos recitauit intentionem habeat recitandi postea intra terminum ab Ecclesia, vel doctoribus assignatum, Lectiones; illi Psalmi intentionaliter perseverantes, moraliter cum Lectionibus vniuntur, & constituunt vnum morale Diuini Officij corpus.

3. Item singul. 9. querit, an ille, qui ob errorem, aut obliuionem de festo duplici, vel semiduplici, die proprio non recitatur; recitare possit de eo die prima non impedita officio nouem Lectionum; Et respondet affirmatiuè; quia tunc tranfertur a proprio die in alium non impeditum; Festum duplex, aut semiduplex; cum proprius dies est impeditus; sed in eo casu obliuio, & error sunt impedimentum ad recitandum tunc de illo festo, cum hoc sit oblitaculum, aut retardatio alicuius operis. iuxta cap. Pia. §. si. de Exceptione, leg. 6. ergo ille dies iudicandus est impeditus; & ipsius festum transferri potest ad diem non impeditum. Secundo quia ignorantia non currit tempus, vt statuit lex Quadiui. Cod. Qui admittit ad bonorum possess. Flaminius de resignatione leg. 5. quast. 4. num. 34. cum seq. & Caldas Petita de renouatione emphit. quast. 7. num. 3. cum seq. Ergo, cum ad alicuius noticiam peruenit, se recitaturum fuisse die, vel diebus antecedentibus de hac festiuitate, perinde est, ac si eius proprius dies non pertransisset: & die non impedito poterit recitare.

5. Sed quid faciendum esset, si quis hodie recitatur de Festo, de quo die sequenti, vel sequentibus recitaturus erat? Quintanaduenas singul. 10. num. 2. respondet, vt ipse putat, non improbabiler, quod qui hodie recitatur de Sancto, & de quo die, vel diebus sequentibus recitaturus erat non debet de ipso recitare die ad ipsius recitationem assignato. Fundamentum esse potest, quod iam illi Sancto Diuini Officij pensum solutum sit: & quod debitum anticipata solutione solutum fuerit, plene solutionis rationem non tollit. Præterea, quia iniustitiam videtur, quod bis vel pluries (exceptis Agnete 2. & Octauis,) de eodem sancto recitetur: sicut iniustitiam est, quod idem debitum eidem bis soluat. Sed si in hoc sentiendi modo roges, de quo recitandum sit in die huius Sancti, vel Festi, de quo iam anticipatè recitatur est? Respondeo, quod de Festo, vel Sancto assignato in illo die, in quo recitatum est de sancto nondum incidente; sic enim vtrique debitum Officij pensum soluitur, nullusque defraudatur a suo cultu: quod maioris momenti videtur, quam quod dies solutionis commutentur. Si verò recitandum erat de Feria, aut Sancto simplici die, in quo praesentia est recitatio de sancto, tunc non poterit de his recitari? cum non transferantur: sed recitandum erit forsitan ab eo, qui praeter regulas in has angustias se vult redigere, de S. Simplici, aut de Feria, quae incidit in eam diem; & sic iusta velut compensatio dabitur. Hac usque Quintanaduenas; qui etiam singul. 11. & seqq. tenet posse Mendicantes, & qui illorum privilegiis gaudent, celebrare Missam, & Officium recitare de Sacramento in quintis Feriis, etiam Aduentus & Quadragesima. Et etiam celebrare, & dicere Officium de Conceptione Beatae Virginis in sabbatis nouem lectionum Officio non impeditis. Et haec omnia docet etiam procedere quo ad Moniales omnes cuiuscumque Ordinis sub Episcoporum regimine vinentibus: nam gaudent pri-

Sup. hoc & seq. Officio infra in Ref. 107.

Tom. 111;

uilegijs Religionibus Mendicantibus concessis. Et tandem dicitur Pater Quintanadueñas *Singul.* 19. & 20. lat. conatur firmare, quod infiniti possit Capellania, quæ verè sit Beneficium Ecclesiasticum, ad integram Capellani sustentationem sufficiens, cum ea conditione à Fundatore expressa, vt Capellanus non teneatur Diuinum Officium recitare: & quod Episcopus teneatur, vel saltem possit admittere, & auctoritate Ecclesiastica erigere prædictam Capellaniam sine obligatione recitandi fundatam. Et hæc omnia, vt dixi, docet Quintanadueñas *locis citatis*. Sed scio aliqua ex his à viris doctis non approbari: ideo tu Lector iudica.

5. Notandum est hic obiter contra Gauantum in *Rubr. Missalis, tom. 2. sect. 1. cap. 5. sect. 6. numer. 2.* Suarez, Filiucium, & alios, quos affert Bonacina de *Horis Canonicis disputat. 1. quest. 3. punct. 3. numer. 10.* vt quis possit recitare Matutinum post Vesperas, nullam specialem causam requiri præter consuetudinem; hæc enim satis est pro causa. Et ita docet ex Henriquez & Trullench, Leandrus, de *Sacrament. tom. 2. tractat. 6. disp. 13. quest. 24.* Qui etiam *quest. 26.* optimè obseruat, posse Horas Canonicas absque vlla culpa veniali dici etiam in latinis, vbi venter exoneratur; quod etiam docet Escobar, de *Hor. Canonic. quest. 4. num. 208.* licet contrarium afferat Bonacina, *vbi supra, numer. 5. & 6.* cum Castro Palao, *tom. 2. disputat. 2. punct. 4. numer. 7.* Sed pro sententia affirmatiua Escobar *vbi supra* citat Sanchez, Faulum, & Trullench.

Sup. hoc latè supra in Ref. 45.

RESOL. LIX.

Vtrum si quis inuertat Ordinem Officij, vel Ordinem eiusdem Horæ, peccet mortaliter? Idem est dicendum de illo qui inuertit Psalmos. Et quid est sentiendum, si aliqui in Choro inuertant Ordinem Horarum? Ex parte 2. tractatu 12. Ref. 16.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Vasquez *Opusc. de benef. cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 4. n. 6.* ita asserens: [Caietanus inquit, quod ordinem inuertere Horarum, non est mortale peccatum: vnde factum causa rationabili nullum erit; sine ea autem factum, erit veniale: & Sotus non audet hoc reprobare. Ego sanè, si rationabili fiat causa, nec venialis culpa damnabos; si verò irrationabili bis aut ter mortalem culpam non agnoscam; tamen sæpissimè, aut ex more id facere, existimo à mortali culpa non esse liberum; quoniam nimium iam ordini derogaret, & consuetudini Ecclesiæ communi; quod enim semel, ac iterum fiat, non censetur ita grauius consuetudinem Ecclesiæ lacerare, & dirumpere; & ideo non esset mortale. Et idem dicerem si inuertetur ordo Psalmorum, quod à veniali culpa nunquam excusari poterit, siquidem causa nulla esse potest, quæ excuset; idem enim est ei, qui hanc Horam recitare debet, hoc aut alio ordine Psalmos dicere; vnde, si non seruat ordinem sine causa facit.] Ita Vasquez.

2. Hæc sententia est probabilis: sed contrariam probabilior esse existimo, quam aduersus Vasquez docet Bonacina *tract. de Horis Canonicis disputat. 1. quest. 3. punct. 4. num. 5.* Et ratio est: quia, vt docet Reginaldus *tom. 2. lib. 8. cap. 2. num. 166.* Squillante de obligat. *Cler. part. 1. dub. 24. numer. 47.* Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 12. num. 80.* Villalobos in *summa, tom. 1. tract. 24. dub. 13. n. 1.* & alij communiter, ordo non est de substantia: & per consequens, talis defectus versatur in quodam accidente. Imo contra Sua-

rez de *relig. tom. 2. lib. 4. cap. 10. num. 10.* Macignum *tract. de Horis Canonicis cap. 45. num. 5.* & alios putat Bonacina, *vbi supra*, hoc etiam procedere, si aliqui in Choro inuertent ordinem Horarum: nam secluso scandalo, & alijs circumstantijs, ita facientes asserit non peccare: & ita etiam post Bonaciam docet Gauantus in *comment. Rubr. Missal. tom. 2. sect. 1. c. 5. tit. 8. n. 3.*

RESOL. LXX.

An quando Matutinum separatur à Laudibus in fine recitanda sit Oratio diei?

Et an peccet venialiter, qui sine iusta causa Matutinum à Laudibus seingit? Ex p. 5. tit. 4. & Misc. Ref. 48.

§. 1. **H**ic casus est frequentissimus, affirmatiuam sententiam docet Ioannes Baptista de Fabus de *sacr. Ordinis in communi, c. 19. q. 5.* Lezana in *questionum regularium c. 12. n. 16.* & Oluarius Bonartius de *Horis Canonicis. lib. 2. c. 17. n. 4.* vbi firmant, quod quando separatim à Laudibus Officium nocturnum dicitur, tunc per *vers. Dominus vobiscum*, & diei collectionem finiendum esse, pro *laudibus Tertie, Sextæ, &c.*

2. Sed negatiuam sententiam tenet: Sanchez in *opusculo. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 20. n. 2.* vbi sic ait: Quando diuiditur Matutinum à Laudibus, non est opus dicere orationem post Matutinum præterquam in nocte Natalis Dominici; vbi id præcipit Rubrica Breuiarij, quia nullo iure, nec auctoritate, nec ratione id probatur; si ex recentioribus multi viri docti. Hæc Sanchez.

3. Verum ego magis adhæreo opinioni affirmatiuæ, quam consuetudo approbat, & docet etiam in his materijs versatissimus Bartholomæus Gauantus in *rubricis Missalis, sect. 4. cap. 2.* An verò peccet venialiter, qui sine iusta causa Matutinum à laudibus seingit? Affirmat Azorius *tom. 1. lib. 10. c. 8. quest. 4.* Nauarrus de *orat. cap. 3. num. 28.* Toletus *lib. 2. cap. 13.* & alij. Sed Bonartius *vbi supra num. 3.* probat, quod diuisio Nocturni Officij à Laudibus non est interruptio; vnde priuatum hoc fieri licet absque vlla causa.

RESOL. LXXI.

Vtrum recitantes Officium extra horas præscriptas, peccent mortaliter?

Et an cum causa neque venialiter peccent?

Et qua sit causa iusta ad hoc faciendum?

Idem est de recitantibus in Choro Officium diuinum extra horas præscriptas. Ex parte 2. tractatu 12. Ref. 14.

§. 1. **R**espondeo cum communi Doctotum sententia negatiuè: & cum causa, neque peccatur venialiter. Iustam autem causam puto cum Lessio, & alijs, esse maiorem deuotionem, vel periculum superuenturæ occupationis. Imò, quod est valde notandum contra Filiucium *tom. 2. tract. 23. cap. 6. num. 217.* Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 15. num. 11.* Azorium *part. 1. lib. 10. cap. 9. quest. 1.* & alios; etiam recitantes officium in Choro extra Horas præscriptas, si scandalum non adit, satisfaciunt præcepto, nec peccant mortaliter. Et ita docet Valentia *tom. 3. disp. 6. c. 2. punct. 10.* & post illum Bonacina *tract. de Hor. Can. disp. 19. 3. p. 3. num. 7.* & Gauantus